

terepi kutatást végezni. Összességében a külterületi szakasznak mindössze 60%-a bizonyult terepbejárásra alkalmasnak.

A Mindszent külterületén végzett munka során 5, korábbról már ismert lelőhelyet érintettünk. A *Koszorús-dűlő*, *Gyapjas-tanya* (KÖH 17074), a *Koszorús-dűlő*, *Pálinkó D.-tanyája* (17091), ill. a *17. szórvány* (17183) és a *Ludas-ér*, *Magaspart* (17086) lelőhelyek összetartozását igazoltuk, javasoltuk a nyilvántartásban történő összevonásukat.

Két új lelőhelyet is találtunk: *Tajti-tanya* (74447); *Ludasi-tanyák*, *Tajti-tanyától É-ra* (74449). A terepbejárás során őskori, szarmata, Árpád-kori, középkori és újkori leleteket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Sósuti Kornél régész; Weisz Attila geodéta, Molnár Zsolt, Császi Dávid geodéziai asszisztensek; Alács Attila, Rózsa Gábor, Kovács Sándor, Szöllősi Géza, Dankó Judit technikusok.

PARDITKA GYÖRGYI

319. Miskolc-Diósgyőr, Felső-Majláth (KÖH 76221)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Á

A megyei múzeumi igazgatóság régészeti próbafeltárást végzett a 30869/2 hrsz.-ú ingatlanon, a város villamosvasút fejlesztését célzó beruházáshoz kapcsolódóan. Cél a tervezett villamosforduló fogadóterületének régészeti vizsgálata volt.

A próbafeltárást 2010. augusztus 11–16. között végeztük a területen, mely jelenleg zöldfelületű park. Három, egymáshoz képest legyezőszerűen szétnyíló, 2 m széles kutatóárkot nyitottunk. Az I. szondaárok 30,5 m hosszú volt, benne régészeti leletet, lelőhelyre utaló jelenséget nem tapasztaltunk. A II. szondaárok 28,5 m hosszú volt, jellegét, metszetét tekintve megegyezett az előzővel, itt sem bukkantunk régészeti jelenségre, vagy leletre. A III. szondaárok 32,5 m hosszú volt, a rétegződése az előző árkokhoz hasonló, azonban itt több jelenséget is tapasztaltunk. Ezek részben újkori eredetű szemétködrök voltak. Ezenkívül egy É-D-i tájolású sorban 4 darab, egységes betöltésű cölöplyukat bontottunk ki, melyek közül az egyikből Árpád-kori kerámia került elő. A vörösesbarna, szemcsés homokkal soványított, hegyesedő hullámvonalakkal és sűrű párhuzamosan bekarcolt vonalakkal díszített cserepeket a 12. századra keltezhetjük. A régészeti jelenségek által jelölt lelőhely további kiterjedését, a próbafeltárást fent leírt negatív árkai alapján, innen K-i, DK-i irányba sejtettük, így a villamosforduló és a tervezett nyomvonal ezen részleteinek megelőző feltárása vált szükségessé.

Ezt szeptember 14–22. között végeztük. A próbafeltárást Árpád-kori objektumaitól K-re nyitottunk egy 18×7,5 m alapterületű szelvényt a villamosforduló fogadóterületén, valamint az ezen kívül futó villamosnyomvonalon egy 22×3,5 m-es árkot. Ezek rétegződése a próbafeltáráshoz hasonló volt. Jól látható volt a

metszetalban, hogy az újkori kerti művelésű talaj bolygatásakor hogyan pusztították el az Árpád-kori beásások felső részét. A szelvényben további Árpád-kori gödröt találtunk, égett-kormos betöltésében viszonylag nagy mennyiségű 12. századi kerámiával. Ezenkívül további 3, valószínűleg ehhez a korhoz köthető cölöplyukra is bukkantunk. Egyéb régészeti korú objektum nem került elő, csak egy újkori épület kőalapozását bontottuk ki. A villamos nyomvonalának árkában nem találtunk további Árpád-kori objektumot, mindössze egy újkori beásást.

Összefoglalva egy 12. századi Árpád-kori település periferiájára bukkantunk, mely a szondázó árkok, valamint a megelőző feltárás tanúságai alapján a kutatott területtől K-i, DK-i irányba terjeszkedhet tovább (a ma álló panelházak között).

SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

320. Miskolc határa

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, B

2010. júliusban Miskolc belterületén, valamint a 3. sz. főút mentén Kistokaj és Mályi közigazgatási területén terepbejárást végeztem a tervezett távhővezeték nyomvonalán, mely terület jelentős része a beépítettség, ill. a növényi fedettség miatt nem volt terepbejárással vizsgálható.

Miskolc D-i szélén, a 3. sz. főút és a harsányi műút csomópontjától D-re, az enyhén K felé lejtő dombháton viszonylag nagy sűrűségben figyeltem meg késő bronzkori edénytöredékeket kb. 150 m hosszúságban, a főút és a harsányi út közötti terület teljes szélességében. A leletek a *Harsányi elágazás* (KÖH 16725) lelőhelyhez köthetők, szóródásuk alapján a lelőhely D felé nagyobb területre terjed ki a jelenleg ismertnél.

A harsányi útelágazástól kb. 1 km-re D-re, a Nagyföld-dűlő D-i részén a domboldalon, egy DNY-ÉK irányú vízmosástól D-re intenzív sűrűségben találtam neolitik edénytöredékeket (alföldi vonaldíszes kerámia) egy kb. 200×150 m nagyságú területen. A neolitik település területe K felől a *Miskolc-Görömböly*, *Kis-föld* (KÖH 54697) lelőhelyhez kapcsolódik.

KOVÁCS FERENC

321. Miszla határa

(Tolna megye) Ő, Kú

2010. november 6-án terepbejárást végeztem Miszla határában. A szántóföldeken leggyakrabban álló kukoricát vagy napraforgót, helyenként pedig szántatlan tarlót találtam.

Bikádi-rétek (KÖH 77889): A Péli-víz É-i oldalán, Közép- és Alsóbikád között félúton, a patak párhuzamosan húzódó keskeny, gazos kukoricásárvan néhány vörös anyagú, homokos soványítású kora újkori–újkori kerámiát találtam.

Parrag-hegyi-szőlők (KÖH 77891): A Péli-víz É-i felén, az alsóbikádi házakkal szemben, a DK felé benyúló

patakperti domboldalon, napraforgótarlóban néhány kiszántott objektum faltjából őskori kerámiát gyűjtöttem.

Pusztá-derék (KÖH 77885): A falutól K-re, a Báni-árok DNy-i oldalán helyenként a domb tetejéig felhúzódó, 500 m hosszú őskori telepet azonosítottam a patakka párhuzamosan, amely D felé a patakba DNy-ről belefolyó mellékág irányát követi.

Szóci-oldal (KÖH 77887): A Szénégetői-árok K-i oldalán, az egykori gémeskúttól (Forrás-kút) ÉK-re a keskeny, szántott sávban néhány őskori cserepet gyűjtöttem a gazos, álló kukoricában.

K. NÉMETH ANDRÁS

322. Mogyoród, Kis-Sós (KÖH 26178)

(Pest megye) Á

A Budapest–Vác vasútvonal korszerűsítése miatt szükségessé vált terepbejárást 2010. június 22–25. között végeztem. A vasútvonal mellékének közel 40 km hosszú szakaszán csupán 4,2 km-nyi nyomvonalszakaszt tudtam bejárni. A nyomvonal mentén adattári adatokból előzetesen ismert 16 lelőhelyből csupán kettőt sikerült leletanyaggal a terepen is azonosítani. A Kis-Sós lelőhely valamivel nagyobbra bizonyult, rajta kevés Árpád-kori töredék került elő.

FEKETE CSANÁD

323. Mogyoróska, Regéci vár (KÖH 16252)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kk, Kú

2010-ben ásatást kizárólag a Középső vár területén végeztünk. (Az illusztrációt lásd a következő oldalon!)

A Középső vár É-i végén lévő falszorosban az egykori ciszterna (17. századi forrásokban említett „csatornás kút”) és a környezetében lévő falak, járószintek kapcsolatát vizsgáltuk. Sikerült tisztázni és a vár alaprajzára pontosan felmérni a ciszterna kiterjedését. Ezenkívül a ciszterna előtti járószintek részleteit is megtaláltuk (26. árok és 18. terület kutatása).

A 27. helyiség É-i oldala előtti területen két, idővel összebontott és a helyiség K-i oldala előtt egy ezektől független kutatóárok területén a 2009-es feltárás során megtalált korai fal folytatását próbáltuk megtalálni és kideríteni, hogy milyen épülethez, építményhez tartozhatott. A kutatás során végül is a Ny-i palotaszárny területének, környezetének egyik legkorábbi építkezésének emléke tűnt elő. A fal valószínűleg még a késő középkorban (alighanem a 15. sz. második felében, talán a Szapolyaiak birtoklása idején) emelt, a Középső vár É-i oldalán, a Felsővár sziklájának előterében lévő épülettel egyidősnek tűnő építményhez tartozott. Vékony fala és sekély alapozása miatt földszintes, gazdasági funkciójú épületnek véljük. A leletanyag helyszíni vizsgálata, ill. a kutatott területen egykor álló épületek már ismert relatív kronológiai sora alapján, abba beillesztve

valószínűnek tűnik, hogy a 15. században emelt épületet már a kora újkor kezdeti szakaszában visszabontották. A későbbi építkezések során falainak jelentős részét – több helyütt az alapokat is – elbontották, elpusztították, emiatt tulajdonképpen az épületnek voltaképpen csak ÉK-i sarka, ill. É-i és K-i falának egy rövidebb, de összefüggő szakasza volt megismerhető (24., 25., ill. 27. árok kutatása).

Délebbre, a Középső vár középső részén 2009-ben részben feltárt pince (a 17. századi tömlőc, 48. helyiség) DK-i sarkánál kisebb szondában a pince és a 30. helyiség közötti építészeti kapcsolatot vizsgáltuk (28. árok kutatása). Megállapítottuk, hogy a 30. helyiség utólagos a pincéhez képest.

A Középső vár udvarának D-i részén az omladék elhordásának 2009-ben megkezdett munkáját folytattuk. Az ide eső 47., 49., 50., 52., ill. 53. területek kutatása során az udvar D-i részét teljesen elfoglaló omladékdombból a 2010-es feltárás végére annak jóformán csak Ny-i és DK-i része maradt meg.

Az omladék elhordása során a K-i palotaszárny D-i végénél elértük a kutatás előtt is részben ismert (boltozat részlete korábban is látszott) boltozatos helyiséget, pincét (51. helyiség), melyet teljesen kitisztítottunk.

Az 52. terület D-i felén a turistaút mellett, az Alsóvár sziklájának tövében kutatott terület nemcsak az előkerült gazdag leletanyag miatt érdemel említést, hanem újabb építészeti részletek, falazatok váltak ismertté. A Ny-i munkaterületen előkerült fal egy újabb, de idén még csak nagyon kis részletében megismert helyiséghez (55. helyiség), míg a K-i munkaterületen előkerült fal az Alsóvárba egykoron vezető lépcsőhöz, lépcsőházhoz tartozott. Építészeti és funkcionális kapcsolat állhat fenn utóbb említett falazat, ill. az 51. helyiségtől D-re, de magasabban fekvő szinten kutatott 54. terület között mindenképpen, de a 49., 50. és 52. területek metszéspontján előkerült falazat, ill. lépcsőmaradvány között is (ti. e helyütt, a vár ezen részén alakították ki egykor az Alsóvárba vezető feljárt, lépcsőt).

A leletanyag döntő része idén is kora újkori volt (kerámia, kályhacsempe, fémek stb.), de a ciszternánál, ill. a 27. helyiségtől É-ra feltárt késő középkori épületnél ásott kutatóárokba jelentős mennyiségű középkori leletanyag is származott. Természetesen néhány középkori kerámiatöredéket a várudvar feltárása során is találtunk, de csak az omladékban, a kora újkori leletanyag közé keveredve. Jellemző még, hogy idén több pénz is előkerült, ezek közül azonban restaurálás nélkül csak kevésről volt megállapítható, hogy milyen típusú pénzről van szó (az azonosíthatók között volt például egy 1623-as lengyel veret).

Munkatársak: Pető Zsuzsa Eszter, Csoltkó Emese, Havasy Orsolya, Kiss Laura, Rákóczi Gergely, Tokodi Attila, Tóth Zoltán (ELTE BTK), Gyalai Zsófia, Hornyik Adrienn (SZTE BTK), Szénásy Csaba (PTE BTK) régészhallgatók.

GIBER MIHÁLY – SIMON ZOLTÁN